

Voorwoord

6

*Alles wat je doet, heeft invloed
en jij moet beslissen wat voor soort invloed je wilt hebben*

Jane Goodall

Ik was tien jaar. Met mijn zusje deelde ik een stapelbed. Ik sliep onder. Het bed stond tegen twee muren, en aan het voeteneind had ik een gordijntje gehangen. Daar, tussen die drie wanden, droomde ik mijn eigen wereld. Ik had er posters opgehangen van Kate Bush, in mijn jonge jaren mijn grote idool. Zij was toen 19 jaar, nog geen 10 jaar ouder dan ik dus, en wereldberoemd. Ze had een lied geschreven dat *Wuthering Heights* heette, ‘Woeste Hoogten’ op z’n Nederlands, en dat was zó anders, zó bijzonder dat ik helemaal in de ban raakte van Kate Bush. Ze had een heel bijzondere stem die ze van hoge hoogten naar diepe diepten kon brengen. Met haar tengere lijf maakte ze de meest fantastische bewegingen op haar zelfgecomponeerde muziek.

Nu was *Wuthering Heights* gebaseerd op een beroemd boek van Emily Brontë. In een van de vijftig verhalen in dit boek kun je over haar en haar zussen lezen. Pas toen ik een jaar of 14 was, kon ik dat boek lezen; eerder was het nog te volwassen en moeilijk. En ik vond het geweldig! Verpletterend! Ik had altijd heel veel gelezen, maar met dit boek ging een nieuwe wereld voor me open. Het was rauw, mysterieus, spannend, romantisch, een beetje eng en nog veel meer. De zinnen dansten van het papier met dezelfde slangachtige bewegingen die Kate Bush maakte als ze erover zong. En zo raakte mijn idool Kate Bush op de achtergrond en had ik een nieuwe heldin: Emily Brontë.

Toen ik 20 was bezocht ik het huis waar in haar korte leven Emily Brontë en haar zussen gewoond hadden. Ik was diep onder de indruk. Ik geloof niet dat ik zoiets later ooit nog heb gevoeld.

Dat is wat helden en heldinnen doen: ze schudden je wakker, raken je hart, zetten je in beweging.

Ik weet nu ook dat iemand soms een tijdje heel belangrijk is in je leven en dat er dan weer anderen komen. Dat je helden iets zeggen over wie je op dit moment bent, wat je op dit moment belangrijk vindt.

Nog steeds denk ik met warmte terug aan Kate Bush en Emily Brontë. Maar als je me vraagt wie nu mijn grootste heldin is, dan is dat ETTY HILLESUM, een vrouw van wie het verhaal te moeilijk is om hier in een paar woorden samen te vatten.

Ik heb sinds mijn jonge jaren nog andere heldinnen gevonden, vrouwen die me inspireerden en aan het denken zetten. Over sommige vrouwen uit dit boek schreef ik al eerder in andere boeken: *Helden! – mensen die de wereld mooier maakten, Geniaal! – slimme mensen die de wereld beter maakten, Buiten is het oorlog, Over vroeger en nu, Grote gedachten en Grote gevoelens.*

In dit boek kun je lezen over vijftig bijzondere, inspirerende, karaktervolle vrouwen. Maar er zijn er natuurlijk veel, veel meer! En ze zijn niet per se beroemd. Dat is ook helemaal niet nodig. Vaak zijn het moeders, oma's, juffen, vriendinnen... Vul maar in.

Ik wens je heldinnen op je pad. En ik wens je toe dat je de heldin in jezelf vindt!

Janny van der Molen

Coco Chanel

zij veranderde de mode voor altijd

8 Weleens van een korset gehoord? Zo'n strak 'zwempak' dat vrouwen vroeger droegen om zo slank mogelijk te lijken, vooral rondom de taille? Nou, reken maar dat die verre van lekker zaten. Soms werden ze zo strak aangesnoerd, dat je er misselijk van werd als je het aanhad.

Wat idioot, vond de Franse Gabrielle Bonheur Chanel, de vrouw die we kennen als Coco Chanel. Weg met die korsetten! Mannen werden toch ook niet ingesnoerd tot ze nauwelijks nog adem konden halen? En trouwens: ook weg met die idioot grote en onhandige hoeden en met die enorme taartjurken. Het werd tijd, zei Coco Chanel, dat vrouwenkleren lekker zaten en praktisch waren en toch ook nog elegant. Dat alles kon prima samengaan en zij ging het bewijzen.

En dat deed ze! Coco Chanel begon eenvoudige, comfortabele kleding te maken voor zichzelf. De vrouwen om haar heen moesten erg wennen aan haar bloesjes en rokken, die in hun ogen nogal mannelijk waren. Haar strooien hoedjes vonden ze wel héél eenvoudig en tijdens het paardrijden droeg Coco een broek. Stel je voor: een broek! Dat was nog nooit vertoond. Sommige vrouwen spraken er schande van. Maar andere zagen de voordelen ervan en wilden het ook. En zo werd Coco Chanel eerst hoedenmaakster en later modeontwerpster en veranderde ze de kleren van vrouwen voor altijd. Ze verdiende daar heel veel geld mee en werd al tijdens haar leven wereldberoemd.

En dat terwijl de eerste jaren van haar leven heel moeilijk waren. Samen met haar ouders en twee broers en twee zussen woonde Coco in een armoedige, kleine kamer. Toen ze twaalf was, stierf haar moeder en bracht haar vader zijn drie dochters naar een weeshuis. Hij keek nooit meer naar hen om. In het weeshuis leerde Coco naaien. Het was een moeilijke tijd, maar ze bikkelde door. Ze was vastbesloten op een dag een beter leven te hebben dan het zware leven dat haar ouders hadden gehad.

Toen ze eenmaal volwassen was, ging ze aan de slag als naaister. Om wat bij te verdienen, trad ze 's avonds in kroegen op als zangeres. Klanten noemden haar Coco. Die naam schudde ze niet van zich af, maar dat leven wel. Ze wilde meer. Vél meer.

10 Door haar optredens leerde ze een rijke man kennen. Ze trouwde niet met hem, maar trok wel bij hem in op zijn prachtige kasteel. Hier begon ze te experimenteren met het maken van eenvoudige kleren voor zichzelf: kleren zonder alle roezels, strikken en kraaltjes van haar tijd. En hier besloot ze nooit van haar leven meer een korset te dragen.

Via deze vriend leerde ze nog een andere man kennen, ook een rijke, op wie ze erg verliefd werd en hij op haar. Ze had nu twee mannen in haar leven die in haar bijzondere talent geloofden. Ze hielpen haar om haar eerste winkel te openen. Coco wilde het geleende geld zo snel mogelijk weer terugbetalen, want ze wilde van niemand afhankelijk zijn.

Na de hoedenwinkel volgde binnen een paar jaar een modewinkel. Ze knipte haar haren af en zette daarmee een trend. Haar rokken werden ook steeds korter, waardoor enkels en kuiten zichtbaar werden. Wauw!

Coco ging daarnaast ook accessoires ontwerpen die bij haar kleding pasten: sieraden en tassen bijvoorbeeld. En ze ontwikkelde een parfum: Chanel no. 5. Ze noemde het 'nummer 5' omdat dat haar geluksgetal was en omdat ze een tijdloze naam zocht. Het werd een groot succes, zoals eigenlijk alles wat Coco verzoon een succes werd.

Het is inmiddels bijna vijftig jaar geleden dat Coco Chanel op 87-jarige leeftijd stierf, maar tot op de dag van vandaag is bijvoorbeeld de 'Chanel-tas' net als het parfum een begrip en worden de mantelpakjes van Chanel door veel vrouwen gedragen.

Florence Nightingale

de dame met de lamp

Florence wilde al jong verpleegster worden. Haar ouders begrepen daar helemaal niets van. De familie Nightingale had namelijk veel geld, en rijke meisjes als Florence hoefden niet te werken. Ze hoefden ook niet veel te leren. Eigenlijk hoefden ze alleen maar een rijke man te vinden om daar een gezin mee te beginnen. Daarvoor moesten ze keurig leren spreken en zich netjes gedragen. Verder konden ze zich de hele dag vermaken met bijvoorbeeld borduren, brieven schrijven, een ommetje maken in de tuin en pianospelen.

11

Maar voor Florence was dat niet genoeg. Ze wilde graag leren. En als ze weleens buiten het landgoed van haar ouders kwam, zag ze dat veel mensen arm en ziek waren. Ze hoorde dat arme mensen vaak helemaal niet naar de dokter konden als ze ziek waren, terwijl zij juist in slechte, tochtige huizen woonden, slecht te eten hadden en keihard moesten werken, en dus veel sneller ziek werden dan rijke mensen. Florence begreep hoe enorm dit probleem was, want het grootste deel van de Engelse bevolking was arm. Ze wilde die mensen dolgraag helpen. Het moest beter!

Maar haar ouders waren er fel op tegen dat hun dochter verpleegster werd. Het werd in die tijd gezien als slecht en vies werk voor vrouwen die echt nergens anders aan de bak kwamen. Omdat mensen toen nog niet goed wisten hoe ziekten verspreid werden, was het ook best gevaarlijk werk. Voor je het wist had je zelf een besmettelijke ziekte te pakken.

Toch wilde Florence niets liever dan verpleegster worden. Ze smeekte haar ouders keer op keer om toestemming, maar zonder succes. Florence raakte daardoor enorm in de put en had uiteindelijk nergens meer zin in. Op een dag zei ze zelfs dat ze niet meer wilde leven.

Daar schrokken haar ouders heel erg van. 'Goed dan,' zeiden ze, 'maar dan wel onder ons soort mensen.'

En zo ging Florence Nightingale aan de slag als hoofd van een ziekenhuis voor rijke vrouwen. Ze had daarvoor al verschillende ziekenhuizen bezocht en zich verdiept in wat er allemaal komt kijken bij de zorg voor mensen. Ze kon nu echt iets voor zieke mensen betekenen. Ze verbeterde ook het werk van de verpleegsters zelf. Ze leerde hun bijvoorbeeld hoe belangrijk hygiëne was, want daarover had ze al gelezen.

13

Florence werkte nog niet zo heel lang in het ziekenhuis, toen Engeland in oorlog raakte met Rusland. Gewonde Engelse soldaten kwamen in buurland Turkije terecht, maar daar waren niet genoeg dokters en verpleegkundigen om hen te verzorgen.

‘Kun jij daar orde op zaken stellen?’ vroeg de Engelse regering aan Florence. Weer waren haar ouders daar natuurlijk compleet op tegen. Een dame hoort zich toch niet met een oorlog bezig te houden?!

Maar Florence besloot toch te gaan. Ze reisde naar Turkije en nam een flinke groep Engelse vrouwen mee, die ze daar ter plekke leerde hoe ze voor de gewonde soldaten moesten zorgen. Dat viel niet mee. De wonden van de soldaten waren vaak afgrijselijk, de viezigheid en stank enorm. Er waren nauwelijks nieuw verband en schone kleren voor de mannen. De ziekenzalen puilden uit. Veel gewonden werden dan ook ernstig ziek. De verpleegsters verschoonden de wonden zo vaak en zo goed als ze konden. Florence hamerde erop dat de soldaten daarnaast ook ‘gewoon’ aandacht nodig hadden. Een praatje, een aai over de bol. Ook ’s nachts deed Florence haar ronde, met een lamp in de hand. Ze werd daarom ‘de dame met de lamp’ genoemd.

Eenmaal terug in Engeland zette Florence alles op alles om de toestand in de ziekenhuizen te verbeteren en van verpleegster een echt beroep te maken. Ze was heel blij dat ze voet bij stuk gehouden had en haar hart had gevolgd. Andere vrouwen zouden hun kansen ook moeten grijpen, vond zij. Haar lijfspreuk was niet voor niets: ‘Ik dank mijn succes aan het feit dat ik nooit uitvluchten heb gebruikt, óf heb geaccepteerd.’ Doorpakken, dus. En dat kon ze!

Maggie Doyne

moeder van meer dan vijftig kinderen

14 Er was eens een Amerikaans meisje van 18 jaar dat na de middelbare school besloot op reis te gaan. Het werd tijd de wereld in te trekken en te ontdekken waar ze goed in was en waar haar hart sneller van ging kloppen. Tot zover is het verhaal van Maggie Doyne helemaal niet zo bijzonder. Best veel jongeren doen dat. Maar het zou snel heel, héél bijzonder worden...

Maggie vertrok om onder meer vrijwilligerswerk te doen op een school in Noordoost-India. Daar verbaasde ze zich over de grote groep vluchtelingen. Die bleken vooral uit Nepal te komen, een land dat tussen India en China ligt. Daar had tien jaar lang een burgeroorlog gewoed. Maggie raakte met een van die vluchtelingen bevriend. Toen het in 2006 wat rustiger werd in Nepal, gingen ze er samen naartoe.

Maggie Doyne werd helemaal verliefd op Nepal. De natuur, de vriendelijkheid van de mensen, hun mooie lach, hun bruine ogen, alles maakte dat ze zich er thuis voelde. Maar Maggie zag ook wat de oorlog had aangericht. Zo veel armoede, zo veel weduwen, zo veel kinderen zonder ouders. Ze was boos. Hoe bestaat het, dacht ze, dat ik nooit geweten heb dat dit ook allemaal op de wereld gebeurt! Ze wilde iets voor deze mensen doen. Maar wat?

Ze kwam terecht in Surkhet, een wat afgelegen streek niet ver van de grens met India. Als ze door de straten wandelde, kwam ze langs een droge rivierbedding. Iedere dag zag ze daar hetzelfde jonge meisje. Ze lachte altijd lief naar Maggie, die vanwege haar lichte huid natuurlijk erg opviel. Dit meisje, dat Hima bleek te heten en 6 jaar was, brak Maggie's hart, want ze liep in lompen en deed zwaar werk: grote stenen in kleine stukjes hakken en die dan voor een klein beetje geld verkopen. Dat geld had haar moeder nodig om eten voor haar kinderen te kopen.

Wat heeft zo'n meisje voor toekomst, vroeg Maggie Doyne zich af.

Ze zou naar school moeten, spelen en kind zijn. Op deze manier zou er toch nooit verandering komen in haar ellendige situatie?

Hima liet haar niet los. Ze informeerde bij een school en telde de kosten op van schoolgeld, boeken, een uniform, en een tas. Op dat moment begon het, het begin van Maggies ongelooflijke inzet voor kwetsbare kinderen, want ze zorgde ervoor dat Hima voortaan naar school kon.

Niet veel later kwam er een tweede kind waar ze onderwijs voor regelde, daarna een derde, tot het er uiteindelijk tientallen waren. Al haar spaargeld ging eraan op. Ze wist ook anderen in de Verenigde Staten enthousiast te maken om haar werk te steunen. Zo kon ze samen met Top Malla, een man die ze in India had leren kennen, in 2008 een huis openen voor weeskinderen: Kopila Valley.

Sindsdien heeft Maggie – hou je vast – meer dan vijftig weeskinderen geadopteerd, die samen met haar in dat grote huis wonen. Voor hen is ze echt hun mama en alle andere kinderen vormen samen hun familie. Begin 2018 kwam er nog een kindje bij: de dochter die zij en haar man Jeremy samen kregen.

‘Liefde, vriendschap en onderwijs zijn basisbehoeften van ieder kind, overal op de wereld,’ vindt Maggie. In die behoeften wil ze met haar stichting *Blink Now* voorzien.

Toen het huis klaar was, ging Maggie aan de slag om een school te bouwen. Inmiddels komen ruim driehonderd kinderen dagelijks naar school. Alles is gratis, ook de goede maaltijd die ze krijgen. Medische zorg en een centrum voor ondersteuning van vrouwen is er ook.

Ze werkt nu aan de komst van een middelbare school.

Wereldwijd krijgt Maggie prijzen en steun voor haar uitzonderlijke werk.*

Ze hoopt een voorbeeld te zijn voor andere jongeren. ‘We hebben zelf de mogelijkheden de wereld beter te maken dan die is,’ zegt ze. ‘Open je ogen. Overal is werk te doen.’

* In 2016 reisde Floortje Dessing (zie bladzijde 128) naar Nepal om Maggie Doyne te ontmoeten. Het leverde een heel bijzondere reportage op die zeer de moeite waard is om te bekijken.